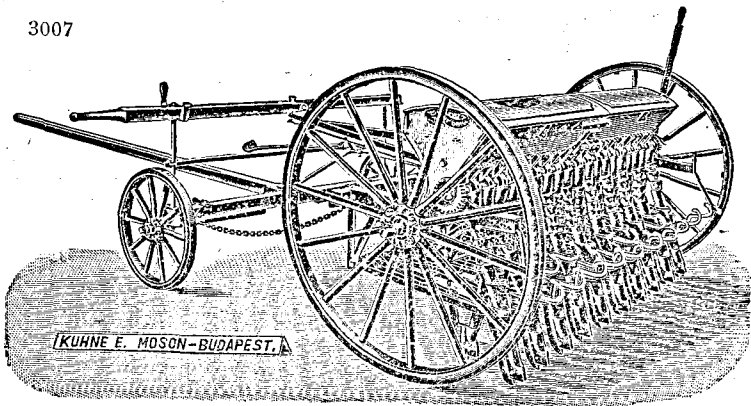

3007

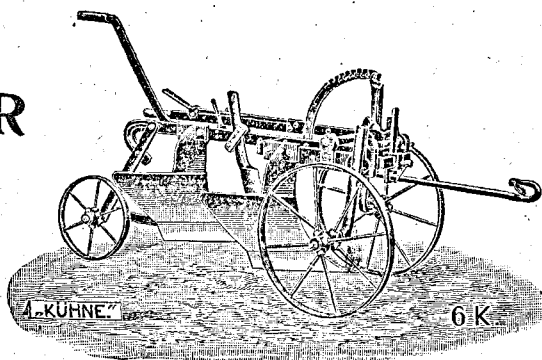

Tarlóhántásra: ◆

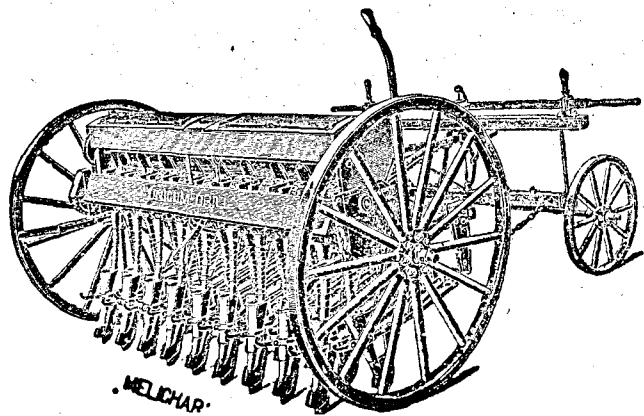
négyvasu ekéket, hat- és nyolcvasu kultivátorokat, továbbá elsőrendű egy- és többvasu ekéket, különféle boronákat, hirneves „Mosoni Drill” és „Vera II” sorvetőgépeket, sorbetrágyázó „Royal Drill” kombinált vetőgépeket, láncos műtrágya-szorókat,

rostákat, szüretelő eszközöket stb. szállít:

„KUHNE” MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. Főraktár: Budapest.
◆
Fiókraktárak:
Debrecen, Temesvár,
Kaposvár, Szabadka.
MOSONBAN.

IMPERATOR

műtrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorbetrágyázó egyetemes vetőgépeink értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak. Az e géppel elérhető:

egyenletes vetés,

valamint a **műtrágya sorbavetése** a vetőmag és műtrágya nagyfoku megtakarítását eredményezik.

EREDETI
MELICHAR „UNIKUM DRILL”

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknel és jó munkateljesítményüknel fogva világhírnévre tettek szert. **Óvakodjunk utánszatoktól!**

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. sz.

Patkánin

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatá-
sú találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes.
1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány ki-
irtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagy-
ságu gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetétet legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfel-
leslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített páncceltermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

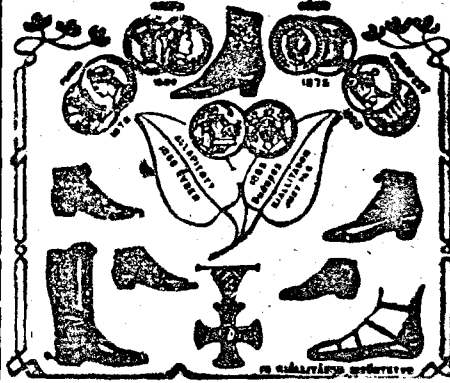
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhe-
lyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű
férfi és női cipőraktárára

3008

Megrendelés után készít ameri-
kai és francia vagy bármily
tetszés szerinti faconu cipőket,
a legkényesebb igényeknek is
megfelelő kivitelben. — Vidéki
megrendelések pontosan és
gyors kivitelben mérték után,
de legbiztosabban egy használt,
a lábra találó cipő beküldésé-
vel eszközöltetnek. — Kiváló
tisztelettel: Matutsek József.

Homlokzatok és belsőhelyiségek

meszelésére

a legjobb és a legtökéletesebb

3010 II.

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:

Lutz Ede és Társa

festékgyárak

BUDAPEST, VII., ker., Örnagy-u. 4.

A világháboru

minden mozzanatáról a leg-
gyorsabban, a legpontosab-
ban és a legkimerítőbben
térkép magyarázatokkal

AZ UJSÁG

politikai napilap értesíti az
olvásóit.

Előfizetési árak: 1 hónapra
K 2'80, 1 negyedévre K 8'—,
1 félévre K 16'—, 1 évre
K 32'—.

Megrendelő cím: AZ UJSÁG kiadóhivatala
(x. x.) Budapest, Rákóczi-ut 54.

Zsákot, Zsineget,

3009

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vá-
sároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.

**Kéveköttelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
intézet** Kérjen ajánlatot

**Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.**

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

3111

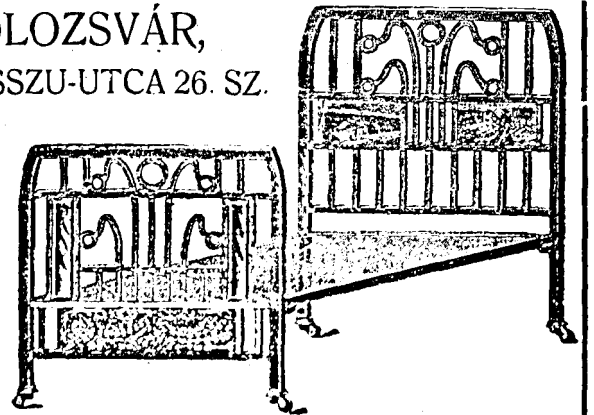
Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!

ELVÁLLAL :

Vas és fémből előállítható szak-
májába vágó minden munkát. Kór-
házak, szállodák, gazdaságok, is-
tállóak, tehenészetek stb. fa, vagy
fémbutorral való berendezését.
Folyósó, lépcső és sirrácok készí-
tését. Gazdasági és kerti kerítéseket
Kerti butorokat és sátrakat. Réz-
és vaságyakat és butorokat, stb.

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!

Szakszerű tökéletes munka!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
MÉGBLENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Védjük a kisbirtokot!	281
Gyümölcsstermésünk értékesítése és a kivitel	281
Őszi kiségitő, vagy átmeneti zöldtakarmányozás. Gáspár József	282
A nemesített magyar búzák gyakorlati értéke. Grabner Emil	282
Kormányintézkedések	283
Vegyes közlemények	284
Hirdetések.	

Védjük a kisbirtokot!

A mostani világháborúnak a magyar nemzetre nézve kétségtelenül legfőbb tanulsága az az, hogy a győzelemhez szükséges anyagi és erkölcsi erőforrásokat nálunk elsősorban a termőföldben és annak művelőiben kell keresnünk. Vannak ugyan, akik azt mondják, hogy ezt a háborút a német s nagyrészen az osztrák és magyar ipar fölénye nyeri meg. Ez az állítás csak részben igazság. A hadi-ipar határozottan nagyérdemű, sokat dolgozó munkásai mégis csak itthon vannak, itthon, a gyárak falain belül, munkásjóléti intézmények árnyékában végzik becsülni való munkájukat. A földművelők, a földműves munkások tulnyomó nagy része azonban kint a harctéren küzd oroszlanmódra, úgy hogy itthon az illetők szántóföldje, a nemzet és a hadsereg táplálkozásának ez az egyedüli forrása tisztán a hátrahagyott család, az asszony, a serdületlen gyermekek, az aggok, rokkantak, munkabírás ára, munkakészségére van rábízva. Ha mindezekhez hozzátesszük azt, hogy a hadvezetőség eddig egyetlen kalapácsot, sem esztergapadot, sem más gépet nem foglalt le, hogy eredeti rendeltetésétől azt elvonja, — míg a legtöbb földművesnek lova, szarvasmarhája, szekere, szolgálégye kényszer útján a hadsereg szolgálatába van állítva, — a legtárgyilagóssabb igazságként állapíthatjuk meg, hogy nemcsak a mostani, hanem a régebbi háborúknak is legértékesebb, legtöbb áldozatot hozó tényezője a gazda, a földműves s különösen a kisbirtokos volt.

Hangsúlyozzuk e szót: kisbirtokos, mert hiszen Esterházy herceg, vagy Pallavicini őrgróf, vagy Károlyi Mihály gróf és még számosan a nagybirtokosok közül, akik katonai kötelezettségüknek is becsülettel és vitézül tesznek eleget, mezőgazdasági üzemük zavartalanágát a nagy nehézségek dacára tudják biztosítani. Helyettük dolgozik és gondolkodik alkalmazottaiknak kétségtelenül nagyon megfogytakozott serege. A nagybirtok tehát, ha jóval nehezebben és költségesebben is, de be tudja mindig tölteni hivatását.

Mint az idejü terméseredmény mutatja, betöltötte a kisbirtok is a fentebb vázolt nagy nehézségek dacára, aminek másképp nem tudjuk

magyarázatát adni, mint azzal az elvitázhatatlan ténnyel, hogy a kisbirtokkal nemcsak annak tulajdonosa, de annak egész házanépe szorosban egybe van forradva. A földművelő nép alatt tehát nem csupán magát a gazdát, de hitvesét, gyermekeit és egész környezetét kell értenünk, mind, mind gondolja a földet, szereti s így jussa is van annak tulajdonához, habár talán a telekönny nem is tünteti föl.

Már pusztán a jövő érdekében is arra kell törekednünk, hogy a földbirtok megmaradjon azok kezén, akik vezetése alatt oly fényesen betöltötte nagy nemzeti és gazdasági hivatását, mint az idén is. Ime Ausztriában hamarabb rájöttek az igazságra, mint nálunk. Ott már legfelsőbb rendelettel mondták ki, hogy a háború tartama alatt mező, vagy erdőgazdasági kisbirtok tulajdonjogának átruházását, valamint 10 évnél hosszabb időtartamra való haszonbérbe adását, csak járásbírói körzetként megalkotott ingatlan forgalmi bizottságok hozzájárulásával engedik meg. Az elidegenítés engedelme semmiesetre sem adható meg, ha a vevő azt nyilvánvalóan fölaprózás, vagy viszonteladás céljából kívánja megszerezni, vagy ha az eladás önálló kisgazdaságok megszűnését, a termeléstől való elvonását és magán vadászterületekbe, vagy fényűzés célját szolgáló ingatlanokba való beolvasztását vonja maga után.

Ez a helyes. Ilyen rendelkezésekre volt szükség nálunk is már régen és van különösen most, amikor azt látjuk, hogy a kisbirtok az óriási nehézségek dacára milyen fényesen be tudta tölteni nagy nemzeti és gazdasági hivatását, amikor látjuk, hogy a kisbirtok s annak tulajdonosai, művelői voltak azok a bástyák, amelyek megvédték az egész országot a tengeri ellenség pusztításától.

Gyümölcsstermésünk értékesítése és a kivitel.

Általános óhajlás és törekvés most, hogy terményeinkből mindazt igyekezzünk a jelenlegi viszonyok között itthon tartani, amire élelmezési szempontból szükségünk van, annál is inkább, mert egyes megszokott táplálékainkból csak mérsékelt mennyiség áll rendelkezésünkre és azokat behozatal útján most legfeljebb részben szerezhethetjük meg. Helytelen dolog lenne azonban ezen elv alapján gyümölcskivitelünket a szövetséges Németbirodalomba megbénítani, amely feleslegeinket a legtöbb esetben szívesen fogadja, sőt várja és azok helyett más nekünk szükséges anyagot juttat rendelkezésünkre. Kellő óvatosság mellett tehát a kivitel beszüntetésére szükség nincs.

Egyes vidékeinken az idén egyik-másik gyümölcsből jelentékeny mennyiségek termettek és minthogy a gyümölcsnek az a része, amely friss állapotban fogyasztásra nem kerül és

konzerv készítésére sem szolgál, csak elvesztegetődnek, megengedhető, sőt helyén való az ilyen feleslegeket szövetségesünknek átengedni és így az országba pénzt hozni be.

A gazdasági és kertészeti tudósítóktól beérkezett jelentések szerint a nyári gyümölcsök egyrészből ugyan — főleg kajszinbarackból — igen rossz volt a termés, másokból azonban, így az almából, körtéből, dióból és szilvából helyenkint jó termés mutatkozik. Ezeket a gazdák most a megszokott módon kevésbé értékesíthetik, mert akik azt ezelőtt összevásárolták, számos esetben most vagy katonai szolgálatot teljesítenek, vagy egyéb foglalkozást üznek és így valamely okból többnyire elmaradtak. Legbajosabb azoknak a kisgazdáknak a helyzete, akik termésüket maguk nem vihetik piacra, s minthogy a megszokott kereskedők nem keresik fel őket, nem tudják az értékesítés útját megtalálni.

Eppen ezért a földművelésügyi miniszter a gyümölcsök házas feldolgozására ismételtén buzdította a közönséget, értékesítő tanfolyamokat rendezett, több száz asszálót osztott szét a gazdák használatára, sőt az előző években — mikor az állami szakszemélyzet nem volt úgy mint most katonai szolgálat által igénybe véve — állami szedőket, osztályozókat, csomagolókat küldött ki a fontosabb gyümölcsvidékekre, akikről a gazdák gyakorlatilag megtanulhatták a gyümölcsössel való helyes bánásmódot. Ez a kertész személyzet katonai szolgálata folytán most nem lehetséges, azért intézkedett a miniszter, hogy az érdeklődők a megfelelő oktató nyomtatványt a miniszterium kertészeti osztályából akadály nélkül megkaphassák.

A kivitelnek és a kedvező értékesítésnek legnagyobb akadálya ugyanis a helytelen szedés, osztályozás és csomagolás, mely az átvételt nagyon elkedvetleníti. Ezért az idén, amikor az értékesítés ügye különösebb fontosságot nyert, ennek a felületes eljárásnak az elhagyására minden gazdát nyomatékosan figyelmezteti. Fajta szerint szélválogatott, fejlettség szerint osztályozott és gondosan, szagtalan csomagoló anyag (tisza papiros és fagyapott) közé egyenlő nagyságu kosarakba és ládába csomagolt gyümölcs számíthat csak a jó áron való értékesítésre. Ahol pedig egy-egy természetnek kevés a gyümölcs, úgy, hogy az magában osztályozásra nem alkalmas, ott legjobb, ha együttesen igyekeznek értékesítésre áadni azt valamely nagyobb szervezetnek, például a Magyar Élelmiszer szállító r.-t.-nak, mely a gazda termését átveszi és ha egyszerre több gazda termését együttesen jelentik be hozzá, még jobb feltételekkel vállalkozhatik annak értékesítésére. Álljanak tehát össze gazdáink és igyekezzenek egy-egy község, vagy akár több szomszédos község gyümölcsstermését eladás végett együtt bejelenteni akár közvetlenül a Magyar Élelmiszer szállító r.-t.-nak (Budapest, IX. Tóth

A nagy munkáshiányra való tekintettel szerezzük be a „Sidedelivery“ kombinált rendsorgyűjtő és szénaforgató gépet. Használható: 1., mint a rendsorokat oldalt lerakó **rendsorgyűjtő**, 2., mint a rendsorokat önmagukban egyúttal meg is forgató **rendsorforgató**, 3., mint **szénaforgatógép** és 4., mint **rakáskészítőgép**. Legelőnyösebben beszerezhető a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél
(Budapest, V. Alkotmány-utca 29. szám.)

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszak-szerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

Kálmán-utca 8. sz.), mely a biztos értékesítés előfeltételeivel el van látva és a legelőzékenyebben ad az értékesítésre vonatkozó bármely utbaigazítást, akár a földmívelésügyi minisztérium kertészeti osztályába, mely a bejelentett eladó készleteket teljesen díjmentesen nyilván tartja.

Őszi kisegítő, vagy átmeneti zöldtakarmányozás.

A takarékoság és az okszerű takarmányozás arra buzdítja a gazdát, hogy a zöldtakarmányozást minél korábban indítsa be tavasszal s minél tovább terjessze ki, ősszel. A zöldtakarmányozás alatt természetesen nemcsak azt a módját értjük a takarmányozásnak, amidőn a lekaszás után azonnal, zölden (nyersen) etetjük fel a takarmányt, hanem azt a módját is, amidőn maguknak, az állatoknak adják meg az alkalmat arra, hogy közvetlen a termőföldről — rétről, legelőről — ők rágiák, legeljék le a takarmányt: tehát a legeltetést is.

Az imént hangoztatott s a gazdák részéről felállított azon törekvésnek, hogy a zöldtakarmányozást korán kezdjük és későn végezzük be, okát tudjuk adni abban a körülményben, hogy a zöldtakarmány, egyes különös célra használt állatoktól (milyenek: a nehéz igára vagy gyors mozgásra fogott ökrök vagy lovak) eltekintve, minden állatnak a legtermészetesebb s ennél fogva a legkönnyebben emészthető takarmánya. A legtermészetesebb, mivel az állatok közvetlen, minden emberi kéz hozzájárulása nélkül is hozzáférhetnek; a legkönnyebben emészthető, mivel a zöld növények sejtjei annyi vizet tartalmaznak, hogy azoknál az emésztés beindítására ezáltal mesterséges vízfelvétele vagy egyáltalában nem szorul vagy csak kismértékben van arra utalva.

Ha egyszer beindított a zöldtakarmányozás és a zöldtakarmány szemek a talaj és hely klimatikus viszonyaihoz helyesen választattak meg, fennakadás csak akkor szokott beállni, ha az időjárás a szélsőségekbe csapott át. Ebből folyó gyakori eset, hogy a nyár végén a tartós szárazság vagy tulsok esőzés megszorítja az időszaki zöldtakarmány fejlődését s a készlet hamar felhasználásra kerül, beáll a zöldtakarmány hiány. A segítség ugyan közelfekvő ebben az időszakban, mert hiszen a széna behordva és kazalakra rakva rendelkezésre áll: de szénához ilyenkor a gazda nem szívesen szokott nyúlni, de nem is tanácsos a szénát megkezdni azért sem, mivel a zöldről a szénáz takarmányra fogott állatok, a minden átmenet nélkül való takarmány változtatást megsínyleni szokták. Minthogy a zöldtakarmányhiány ilyen esetben csak rövid időre szokott terjedni, amíg újra áztató esőt kap a föld, vagy kiderül az ég, mely után a tarló here és lucerna és más tarló

növények (mustár, hajdina, köles, rozs) fejlődése nagy élénkséggel szokott újra folyamatba lépni, ezt a rövid időt jól kilehet tölteni, illetve áthidalni, a takarmányrépa felhasználásával, melyet napjainkban már minden valamire való gazdaság termelés alá vett.

A répa ilyenkor ugyan még fejlődésben van, de növekedésének háromnegyed részét már mégis befejezte s ennél fogva a termés nagyobb arányu megrövidítése nélkül használhatják fel takarmányozásra. Egy más oldalról támad azonban nehézség a répa feltakarmányozásánál, melyet a répa kevés száraz anyag és nagy víztartalma idéznek elő, mely miatt a répát csak magára okszerűen nem takarmányozhatjuk fel. Ezen a hiányán a répának kézügybe eső segítő eszközünk van, a cséplés befejezése után felhalmozott: buza-, rozs, árpa-, esetleg a zab-polyvákban, melyeket minden előkészület nélkül használhatunk a felvágott répa közé keverő anyagnak.

Az ilyen szorult helyzetben, szükségből elővett, áthidaló, takarmányozásra felhasználható a répát levelestől aprítsuk fel, hogy ez által is emeljük a haramét. Nagy gond fordítandó természetesen arra, hogy a répa földmentesen kerüljön a répavágóba, mely feladat egyébiránt könnyen megoldható, mivel legtöbbször száraz időjárásban való kisegítő takarmányozásról van szó, a mikor kevés föld tapad a réparra, ami rátapad pedig könnyen tisztítható le. Esős időben szedésnél természetesen meg kell mosni a répát.

A keverék aránya az állatok használati célja és azok természete szerint ingadozik: felnőtt állatok részére a répából átlag 30—50 kg, a polyvából 4—6 kg. vehető. Hogy a keverékben melyiket kell emelni vagy csökkenteni, arra nézve az ürülék nyújt tájékozást: ha igen híg az ürülék — elvonunk a répából s szaporítjuk a polyvát s megfordítva.

A két takarmány összekeverését az etetés előtt legalább 12 órával ejtsük meg, hogy a polyva átmedvesedésére, felmelegedésére és megpuhítására elég időt biztosítsunk. Az esti adagot tehát reggel, a nappalit pedig este keverjük össze. Ennél hosszabb időt adni a keverék felmelegedésére nem tanácsos, mivel ebből azután az a baj támadna, hogy a túlmelegedés alatt a takarmány könnyen emészthető, tehát legértékesebb részei — elégnék.

Használhatunk a répa helyett keverő anyagnak — takarmány tököt is, de természetesen valamivel kevesebb eredménnyel, mivel a töknek még kevesebb a száraz anyag és több a víztartalma, mint a répának. Ez a különbség azonban olyan csekély, tekintettel a kisegítő, áthidaló takarmányozásra, hogy teljesen figyelmen kívül hagyható.

Gáspár József.

A nemesített magyar buzák gyakorlati értéke.

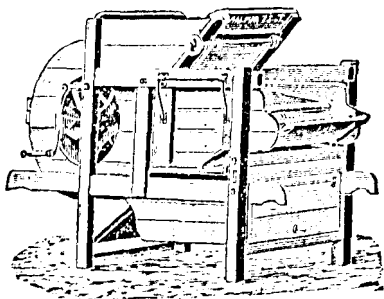
A közönséges magyar buza nem nagyon bőven termő, kövérebb talajon könnyen megdül és különösen nagy hibája az, hogy rozsdáesztendőben hamar megszorul, minek folytán ocsút terem. Ezt a nagy hibáját alig ellensúlyozza az, hogy koránérő, jól fagyálló és kitűnő minőségű lisztet ad és mivel a külföldi bőventermő buzafajtákat nem sikerült évek során át sem meghonosítani, nemesítés útján törekedtünk a régi magyar búzákat megjavítani.

Ezt a munkát már kilenc év óta folytatják a magyaróvári orsz. m. kir. növény-nemesítő intézet utmutatásai szerint az ország különböző vidékein fekvő nemesítő gazdaságok, melyek közül a legrégebben dolgozó nemesítőnek, Székács Elemérnek, gróf Berchtold Lipót uradalmában Árpádhalmán (Csongrádmegye) sikerült ezideig nemesített buzafajtáit annyira elszaporítani, hogy azokat az elmúlt években már az ország számos vidékén kipróbálhattuk.

Több ilyen nemesített magyar buza áll rendelkezésünkre, amelyek mind többet teremnek mint a régi magyar buza, egyeseknek jobb a rozsdáállóságuk, másoknak erősebb a szalmájuk és az eddigi gyakorlati kipróbálásuk eredményei alapján biztosan számíthatunk arra, hogy a buzaterméseinket általuk jelentékenyen fokozhatjuk. Nagy horderejű dolog ez, mert csupán csak a jobb fajta megválasztásával haldanként átlagosan két métermázsza többtermést szolgáltatott a kísérletek és ha ezenkívül kifogástalan talajmunkálás, trágyázás és jó vetés munkájáról is gondoskodunk, rövidesen egészen más terméseket szolgáltathatnak a buzavetéseink, mint amilyent azok ezideig szolgáltatottak.

A nemesített búzákat nem névvel, hanem csak számmal jelöljük, mert a nemesítés folyamán sok száz tenyésztőrsz közül választatnak ki és a melyik számot kapjuk az első esztendőben, azt tartjuk meg továbbra is a név helyett. Ezt előrebocsájtva alább közölhetem az ezen búzákkal ezideig nyert kísérleti eredményeket.

Két évvel ezelőtt, az 1913—14 termelési évben az árpádhalmi nemesített búzákat az ország különböző vidékein számos helyen egy kat. hold és ennél nagyobb területen vetve azok a régi buza fajtával szemben egy kat.

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

**„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és „HERKULES“ TENGHERIMORZSOLÓK
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely**

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

holdra számítva a következő magtermés több-letét szolgáltatják:

Árpádhalmi 1 számú fajta, 15 helyen: 136, 171, 173, 177, 209, 265, 266, 272, 384, 388, 422, 440, 451, 453, 525 kg. Árpádhalmi 16 számú fajta, 10 helyen: 49, 95, 98, 130, 137, 156, 232, 264, 330, 365 kg. Árpádhalmi 17 számú fajta, 11 helyen: 8, 32, 108, 130, 180, 247, 250, 259, 271, 291, 495 kg. Árpádhalmi 19 számú fajta, 11 helyen: 4, 11, 66, 73, 133, 141, 217, 344, 344, 525, 528 kg. Árpádhalmi 121 számú fajta, 2 helyen: 54, 116 kg. Árpádhalmi 139 számú fajta, 3 helyen: 64, 199, 300 kg. Árpádhalmi 150 számú fajta, 1 helyen: 216 kg. Árpádhalmi 178 számú fajta, 1 helyen: 158 kg. Árpádhalmi 239 számú fajta, 3 helyen: 158, 172, 428 kg. Árpádhalmi 240 számú fajta, 3 helyen: 72, 291, 213 kg. Árpádhalmi 266 számú fajta, 3 helyen: 18, 254, 575 kg. Árpádhalmi 267 számú fajta, 6 helyen: 19, 32, 159, 165, 166, 203 kg.

Ezek az adatok világosan mutatják a nemesített búzák jobb termőképességét, a mely annál nagyobb foku, minél kifogástalanabban megmunkált és trágyázott földbe vetették azt, úgy, hogy ilyen helyeken a nemesített búzák többtermése 4—5 q-án felül is emelkedett.

Az eddigi eredmények alapján az orsz. m. kir. növény-nemesítő intézet az előző évhez hasonlóan az 1914—15. évben szintén felkérte azokat a gazdákat, akik Árpádhalmról búzát vásároltak, hogy közöljék az intézettel az azokkal nyert termésadataikat.

A súlyos munkáviszonyok és különösen az aratás, cséplés idején állandó esőzés miatt ezideig még csak 23 gazdaság közölte az eredményeket, de már ezek adatai is olyanok, hogy a nemesített búzák értékéről a légkedvezőbb képet szolgáltatják.

A 37 gazdaság közül csak 3 helyen nem termettek többet a nemesített búzák. 1 helyen azért, mert a nemesített buza öt nappal korábban érett, mint a régi fajta és az állandó esőzés miatt nem lévén aratható, a mag javarésze kipergett, 1 helyen a francia grosblen búzával szemben maradtak hátrányban, a harmadik helyen pedig ismeretlen okból.

Ennek ellenében 2 helyről azt írták, hogy ott most már csakis ezeket a nemesített búzákat vetik, a többi 32 gazdaság terméseredményeit pedig a csatolt kimutatásban ismertetem.

Ezek a termésadatok olyan magtermés-többletet mutatnak, hogy valóban kívánatos, bárcsak az ország egész területén úgy fokozódnának a búzatermések, mint ezen gazdaságok próbavetéseivel. Fajtánként részletezve a magterméstöbbletek 1 kat. holdon a következőket:

Árpádhalmi 1 számú fajta 15 helyen: 590, 411, 373, 348, 328, 300, 268, 234, 223, 210, 135, 132, 102, 100, 58 kg. Árpádhalmi 16 számú fajta 12 helyen: 421, 342, 333, 261, 209, 206, 205, 162, 152, 148, 85, 66 kg. Árpádhalmi 17 számú fajta 11 helyen: 294, 288, 267, 249, 225, 200, 200, 149, 125, 109, 67 kg. Árpádhalmi 19 számú fajta 14 helyen: 620, 400, 342, 266, 262, 256, 250, 229, 188, 173, 164, 158, 158, 72 kg. Árpádhalmi 150 számú fajta 1 helyen: 280 kg. Árpádhalmi 239 számú fajta 4 helyen: 240, 66, 64, 41 kg. Árpádhalmi 266 számú fajta 7 helyen: 297, 258, 243, 231, 226, 260, 67 kg. Árpádhalmi 267 számú fajta

5 helyen 209, 148, 115, 60, 59 g. Árpádhalm 304 számú fajta 2 helyen: 245, 53 kg.

Ilyen terméstöbbletek alapján ezeket a buza-fajtákat valóban jóknak kell elismernünk és a nemesítő munkával ezideig elért eredmények azért nagyon értékesek, mert ezideig a közönséges magyar buza helyett nem volt más olyan fajtánk, a mely bővebben termő, de ugyanolyan koránérő, fagyálló és jó minőségű lett volna. Ez most rendelkezésünkre áll az új fajtákban, melyek közül az 1 számú jó rozsdá-állóságával is kiválik, a szalmája pedig legtöb- nek erősebb mint a régi magyar búzáé, különösen pedig az 1 számú és a 200 számon felüliek erősebb szalmájuk.

Nagy és önfeláldozó nemesítő munka kellett ahhoz, hogy az eddigi eredményekhez eljussunk, de az eddigi munka tovább folyik arra, hogy még bővebben termő és még tökéletesebb fajtákat létesítsünk. Egyelőre az eddigi munka-eredményünk sem jelentéktelen és csak az kívánatos, hogy az eddig létesített fajták minél szélesebb körben elterjedjenek, mert csak így teljesíthetik azt a feladatukat, hogy az egész ország búzatermését fokozzák a jobb termőképességükkel.

Ha valaki régi búzája mellé csak $\frac{1}{2}$ vagy 1 holdat vet ezekből a búzákból, könnyen megállapíthatja a különbséget és nem sokat kockáztat vele, a következő évben, ha beválik, már 10—15 holdon és a reá következőben már igen nagy területen használhatja ki azok jobb termő képességét.

Grabner Emil.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A mezőgazdasági gépészek és fűtők szabadságának meghosszabbítása.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter 66750. eln. 1915. szám XII—I. körrendelete. Valamennyi gazdasági egyesületnek, valamennyi m. kir. gazdasági felügyelőségnek és valamennyi miniszteri kirendeltségnek.

A m. kir. honvédelmi miniszter urnak a mezőgazdasági cséplőgépezők és fűtők, nemkülönben a gőz- és motoregépészek szabadságának meghosszabbítása iránt kiadott rendeletét az érdekelteknek a t. cím részéről is mint tágabb körben leendő tájékoztatása végett azzal küldöm meg, hogy a cs. és kir. közös hadügyminiszter ur folyó évi szeptember hó 2-án Abt. 10. 86535. szám alatt kiadott rendeletével hasonló szellemben intézkedett.

Miután a kiadott rendelet 7. pontjának második bekezdésében körülírt eljárás mellett a szabadság meghosszabbítása hivatalból engedélyeztetik, nyomatékosan hangsúlyozni kívánom az érdekelteknek arra való figyelmeztetését is, hogy a szabadságolás meghosszabbítása iránt a hozzám, vagy a cs. és kir. hadügyminiszter, illetve a m. kir. honvédelmi miniszter urhoz való kérvényezés mellőzendő.

Budapest, 1915 szeptember 10.

A miniszter helyett:

Br. Kazy
államtitkár.

A m. kir. honvédelmi miniszter 12500 elnöki 18—1915. sz. körrendelete. Valamennyi magyar- és horvát-szlavonországi járási tisztviselőnek, valamennyi magyarországi r. t. város és horvát-szlavonországi városi község polgármesteri hivatalának, valamennyi magyarországi városi törvényhatóságnak. Székhelyeiken. Budapest, 1915. évi szeptember hó 7.

A mezőgazdasági gépészek és fűtők szabad-

ságolása iránt 1915. évi 7025, 7744 és 8120/eln. szám alatt kibocsátott rendeleteim kapcsán értesitem a címet, hogy tekintettel a mezőgazdasági munkákat késleltető nyári esőzésekre, valamint az ország egyes vidékein fennálló különleges éghajlati és gazdasági viszonyokra, a cs. és kir. hadügy- és a m. kir. földművelésügyi miniszter urakkal létrejött megállapodás alapján a már szabadságolt hadköteles és hadszolgálatos címén igénybevett mezőgazdasági gépészek és fűtők szabadsága a következőkben hosszabbított meg:

1. A cséplőgépészek és fűtők szabadsága:

Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Árva, Bereg, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Gömör és Kishont, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Krassó-Szörény, Liptó, Maros-Torda, Máramaros, Nagy-Küküllő, Nyitra, Sáros, Szeben, Szepes, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos, Turóc, Trencsén, Udvarhely, Ung, Zemplén, Zólyom vármegyék, valamint Kassa, Kolozsvár és Marosvásárhely városok területén 1915. évi október hó 15-ig, a többi vármegyei és városi törvényhatóságok, illetőleg horvát-szlavonországi megyei és városi hatóságok területén 1915. évi szeptember hó 30-ig.

2. A gőz- és motor ekegépészek szabadsága: pedig az ország egész területén 1915. évi november hó 30-ig.

3. 1. és 2. pont alatt hivatalból engedélyezett szabadság meghosszabbítások kedvezménye azokat a gépészeket és fűtőket is megilleti, akik a jelen rendelet kibocsátása előtt, az itt megállapított határidőnél rövidebb időre felmentettek.

4. A szabadság meghosszabbítása hivatalból engedélyeztetett. Ennélfogva a szabadság meghosszabbítása iránti kérvények benyújtása elmellőzendő.

5. Azon vármegye, illetőleg város területéről, melyen a szabadság szeptember hó 30-áig tart, valamelyik más oly vármegye illetőleg város területére való eltávozás amelyen a szabadság tartama október hó 15-éig tart, nem eredményezheti a szabadság meghosszabbítását. Ily célból más vármegye területére eltávozni nem szabad.

6. A jelen rendelet azokra a cséplőgépészekre és fűtőkre, valamint gőz- és motor ekegépészekre is vonatkozik, akiknek a népfelkelési fegyveres szolgálatra való bevonulása 1915. évi 8500 és 10500/elnöki szám alatt kibocsátott rendeleteim értelmében július 15-éről illetőleg augusztus 16-ról szeptember 15-ére már elhalasztott.

7. A bemutatkozó szemlén alkalmasnak nyilvánított, de népfelkelési szolgálatra még be nem hívott mezőgazdasági gépészek bevonulásának a fentebb kitűzött határidőig való meghosszabbítása iránt külön intézkedés fog tétetni.

Felhivom ennél fogva a címet, hogy jelen rendeletem értelmében engedélyezett szabadság-hosszabbításról, melynek közhírré tétele iránt a törvényhatóságokhoz hasonló szám alatt kibocsátott távirati rendeletben is már intézkedtem, az érdekelteket, amennyiben ez még meg nem történt volna, haladéktalanul értesíttesse, az illető gépésztől és fűtőtől a szabadságolási igazolványt, illetőleg népfelkelési igazolványi lapot pedig vétesse be és annak hátlapjára hivatalból és díjtalanul a községi előljáróság, illetőleg városi hatóság által jegyeztesse fel, hogy a szabadság a jelen rendelet a közös hadsereghez beosztott gépészek- és fűtőknél a cs. és kir. hadügyminiszter ur 1915. évi szeptember hó 2-áról 86535. Abt. 10. számú rendelete értelmében a fentebb engedélyezett határidőig meghosszabbított.

A határidő pontosan feltüntetendő és az igazolvány hivatalos pecséttel ellátandó. Az illető gépészek és fűtők pedig figyelmeztetendők, hogy az újabb kitűzött időben, vagyis szeptember hó 30.-án, október hó 15.-én, illetőleg november hó 30.-án okvetlenül bevonulni tartoznak, mert ellenkező esetben megfognak büntettetni.

A záradékolt szabadságolási igazolvány, illetőleg népfelkelési igazolványi lap az illető gépésznek, fűtőnek visszaadandó.

Végül pedig felhívom, hogy a jelen rendelet végrehajtására a legnagyobb gondot fordítsa.

A miniszter helyett:

Karátson

államtitkár.

Körrendelet valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságok számára.

A takonykór irtásáról szóló rendeletet az állatorvosokhoz intézett utasítással együtt a F. É. mai számához külön mellékletként csatolva tudomásul megküldöm.

Külön is felhívom a törvényhatóság figyelmét a rendelet 2. §-ának azon intézkedésére, hogy jövőben a diagnosztikai eljárások hivatalból, minden külön rendelet bevétele nélkül fognak alkalmaztatni. Ez az intézkedés a betegség jelenlegi nagymérvű elterjedtsége miatt, a sikeres védekezés értelmében azért szükséges, mert az 1888. évi VII. t.-c. 76. §-ában előírt állatorvosi megfigyelés nem vezet eredményre, s mert a takonykór rejtett alakját csak különböző diagnosztikai eljárások segítségével lehet megállapítani. Ha ugyanis a diagnosztikai eljárások alkalmazása az állatbirtokosok elhatározásától tételné függővé, könnyen megtörténhetné, hogy olyankor, midőn az állatbirtokosok a diagnosztikai eljárások alkalmazásába nem egyeznek bele, a fertőzött állatállományban a 60 napi megfigyelési idő kedvező eltelte után látszólag egészséges olyan állatok is feloldatnának a zár alól, melyek rejtett takonykórban szenvednek s amelyek a betegség hosszú lappangása folytán csak hosszabb idő múlva jelentkeznek a betegség tüneteivel.

Ezen új rendeletemet 1915. évi október 1-én léptetem életbe.

Felhívom a törvényhatóságokat, hogy a rendelet hatósága területén a legkiterjedtebb módon tegye közzhírré.

Megjegyzem, hogy a rendelet életbeléptetése előtt megkezdett malleinezéseket, az eljárás megkezdése idejében érvényben volt rendeletek értelmében kell folytatni és befejezni.

Budapesten, 1915. évi augusztus hó 6-án.

Báró Ghillány Imre, s. k.

Értesítés. A jelenlegi rendkívüli viszonyokra való tekintettel a magyarvári m. kir. gazdasági akadémián az 1915—1916. tanévi előadások már folyó évi szeptember havában, a kassai és keszthelyi gazdasági akadémiákon — mint rendszeren — ez év október havában meg fognak kezdeni, míg a debreceni és kolozsvári gazdasági akadémiák ez évben sem nyitnak meg. Részletes tájékoztató személynél, vagy írásban a nevezett gazdasági akadémiák igazgatóságainál szerezhető.

Lépfene ellen okleveles gazdák is oltathatnak. A földmivelségi miniszter engedte, hogy a háboru tartama alatt lépfene ellen okleveles gazdák és gazdatisztek is oltathatnak ott, ahol gyakorlat folytató állatorvos nincs. Okleveles gazdák a tulajdonos beleegyezésével mások állatain is végezhetnek oltásokat, de természetesen díjtalanul. Az oltás kizárólag az oltó vagy oltató állatbirtokosok veszélyére történhetik.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Agrárius toborzás.** A „Gazdaszövetség” a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a háboru viharában sem szabad megfélemlenünk arról, ami a legfőbb erőssége a földmivelő népnek: a szervezkedés. Ha megrikkultak soraink, ha megfogytak szer-

vezeteink tagjai, lehetőleg pótolni kell az elvesztett erőket, mert a fegyveres küzdelem után új munka vár reánk, az új világban való berendezkedés. S ha a háboruban azé az elsőség, aki legjobban van szervezve, még inkább azé lesz békében az elsőség, aki szervezett erővel vonul föl az új berendezkedésre. A németek szervezettségüknek köszönhetik győzelmüket. A földmivelőosztály is csak szervezeten boldogulhat. Most a fronton lévők helyett kell dolgozunk és helyettük kell mindent elvégeznünk. Ahol a gazdák a harctérre mentek, ott vannak a gazdák asszonyai, ők vezetik a gazdaságot, ők látogassák a gazdakört is, mert gazdálkodni enélkül épp ma, mikor annyi rendelet és háborus tanács merül föl, alig lehet. Mindenki iparkodjék a toborzásban résztvenni, mindenki legyen rajta, hogy a falusi gazdakör és szövetkezet gyarapodjék tagjaiban és vagyonában, mert ezek a falu erődei. Nem lehet elvitatni, hogy eddig a hatalom is azoknak kedvezett, akik az ország pénzügyeit febonjolították. A mezőgazdaság terményeit rekvirálták, az árait megszárták, de a posztóban, a petróleumban, a csizmában s minden ipari cikkben, amit nem a falun gyártanak, de falun vesznek meg, határt alig ismert az üzérkedés. Ezeket változtatni csak úgy lehetett, ha a földmivelők lesznek erősebbek. A háboru befejeztével megkezdődnek a kiegyezési és vámtárgyalások, melyek a földmivelő sorsát hosszú időre megpecsételik. Ezekben a tárgyalásokban azoké lesz a tér, akik erősebbek lesznek. A Gazdaszövetség mindent elkövet, hogy erre az időre a harcban edzett földmivelő nép szervezeten jelenjék meg. Ennek első feltétele, hogy a központ, a Gazdaszövetség erős legyen. Mindennap eljöhöz az idő, hogy ellenségeink lerakják a fegyvert és megkezdődik az új rend előkészítése. Innét a magyar földmivelő népnek nem szabad hiányoznia. Az itthonlévők kötelessége, hogy gondoskodjanak a szervezkedésről.

— **A gazdák és a hadifoglyok.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmányi ülése tudvalevőleg magáévá tette Liptay Jenőnek azt az indítványát, hogy a mezőgazdasági munkát végző hadifoglyoktól írásbeli bizonyítékok gyűjtessenek egybe arra vonatkozólag, milyen bánásmódban volt részük a nekik kenyeretadó magyar gazdákknál. Ezek a nyilatkozatok egyrészt örök bizonyosságai maradnak, az indítványozó szerint, gazdaközönységünk emberies érzésének, másrészt pedig a Vöröskereszt-Egyesület útján az illető hadifoglyok hozzátartozóinak megnyugtatóra, sőt tán arra is szolgálhatnának, hogy a mi idegen fogóságba esett fiaink sorsának könnyítéséhez hozzájáruljanak. Az OMGE a felvetett eszme gyakorlati megvalósítása érdekében a Magyar Vöröskereszt-Egyesületnek Darányi Ignác elnöke alatt eredményesen működő Hadifogolygámolító Bizottságát kereste meg, amely az OMGE elnökségéhez intézett válaszirata szerint kész örömmel karolja föl a megfontolásra érdemes javaslatot. A bizottság ugyanis a maga részéről is kívánatosnak tartaná, hogy a mezei gazdaságainkban alkalmazott hadifoglyok kedvező helyzetükről családjukat, esetleg hazájuk Vöröskereszt-Egyesülete útján megfelelő formában értesítsék. Az eszme gyakorlati megvalósítására pedig a bizottság azt a módot ajánlja, hogy ott, ahol egyes gazdaságokban jóindulatu hadifoglyok vannak, kikről feltehető, hogy az igazságnak megfelelően tárgyilagos jóakarattal fognak irni itteni viszonyaikról, ott a munkásokként alkalmazott hadifoglyok között levelezőlapok, írószerek stb. osztassanak ki jutalom gyanánt a gazdák által. Ilyen levelezőlapokat a Magyar Vöröskereszt-Egyesület Hadifoglyokat

Gyámolító és Tudósító Hivatala a kereskedelmiügyi miniszterium engedélye alapján nyomtatott és azok nála darabonként egy fillérért megrendelhetők. A hadifoglyoknak a levelezőlapok felhasználásával hozzátartozóikhoz küldendő érdekesebb tartalmú és általánosabb vonatkozású értesítésekről azután másolatok volna készíthetők, amelyeknek esetről-esetre alkalmas módon, kivonatosságra hozataláról a hivatal irodája gondoskodnék.

— **Kormányintézkedés szüksége a borelővételek ügyében.** A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete sürgősen fordult az igazságügyi kormányhoz, hogy adjon ki még szüret előtt olyan értelmű rendeletet, hogy a háboru előtt létrejött must-elővételi egyezségek a háboru időtartama hatályon kívül helyeztessenek. A helyzet ugyanis az, hogy vannak vidékek, ahol nagyobb borkereskedők évekre lekötötték bizonyos áráért kisebb-nagyobb szőlősgazdaságok szőlőtermését. Ezeknek a négy, öt és több évre előre eladott termékeknek árai rendszeren cukorfok szerint lett megállapítva, úgy, hogy csak igen jó minőség és nagy termés esetén kapott a gazda az ő boráért megfelelő ellenértéket, egyébként jóval kevesebb pénzhez jutott, mint mások, akik szüretkor még szabadon rendelkeztek mustjukkal, borukkal. Az idén ez a különbség 2—300% differenciát fog kitenni, melyet az élelmes kereskedők a lekötött termés átruházásával megkaphatnak anélkül, hogy a bor átvételével és kezelésével maguk vesződjenek. A gazda pedig, aki háromszoros árat fizetett napszámért és kötöző anyagért, négy-ötösörös pénzt a rézgálicért, koldusbotra juthat. Ezen igazságtalan állapot orvoslására az Egyesület a földmivelségi kormány támogatását is kikérte.

— **Hadifoglyok ellátása és élelmezése.** A pozsonyi cs. és kir. katonai parancsnokság, amely az egész ország területére meg van bízva a hadifogly munkáscsoportok kiadásával, értesítette az összes törvényhatóságok első tisztviselőit arról, hogy ha egyes munkahelyeken rendellenességek merülnek föl az ellátás tekintetében, ha szökések kíséreltetnek meg, vagy pedig munkamegtagadás esete áll be, a munkáscsoportok a katonaság részéről megvizsgálatnak. Ez a vizsgálat kiterjed az elhelyezésre és az ellátásra, a napi munkateljesítményre, a szállásokra és a munkaidő alatti biztosító szolgálatra, a kincstári ágyneműek állapotára, a ruházatra és a cipőkre a kiadó táborból igénylendő, a postaforgalomra saját táborba a hadifoglyok levelezése összegyűjtve küldendő, az általános magaviseletre fegyelem szempontjából, a munkaadó kioktatására munkamegtagadási esetek tekintetében, egészségügyi vonatkozású intézkedésekre megbetegedések esetében, latrinák elhelyezésére, a szállásokban a házi szolgálati rend betartására, a munkaszerződések, a napi és fejenkénti térítési díjak, valamint a szállítási költségek tekintetében adandó felvilágosításokra a hadifoglyokról és az őrszemélyzetről vezetett névjegyzékek kezelésére és ellenőrzésére, az őrszemélyzet összes ügyeinek rendezésére. A kíséző személyzet zsoldját a munkaadó tartozik kifizetni és az illető táborparancsnoksággal elszámolni. Valamennyi az aratási munkáknál lévő fogolynak katonai ruházatban kell lennie és csak katonai sapkát szabad hor-

daniok. Az elszámolás tekintetében a hadügy-miniszteri rendeletek a mértékadóak. Az élelmezési illethekek és a vasuti kiadások a táborparancsnokság által a munkaadókkal való közvetlen megállapodás alapján fedezendőek és e tekintetben is tartoznak az ellenőrző tisztek befolyásukat érvényesíteni. Községek részére a megtérítendő étkezési pénz magassága a munkahely katonai parancsnoksága által havonként állapítandó meg.

— **A fogyasztási szövetkezetek és városok gabona bevásárlási határidejének meghosszabbítása.** A hivatalos lap szerdai számában megjelent a kereskedelmi miniszter 57.483 K. M. sz. rendelete. Eszerint a közvetlen gabonavásárlásra engedélyt nyert vármegyék és városi tövényhatóságok, valamint rendezett tanácsú városok az 1915. évi október hó 31. napjáig bezárólag, nagyobb ipartelepek, közlekedési és egyéb vállalatok, fogyasztási szövetkezetek, menhelyek, internátusok, kórházak, gyógy-, büntető-és javító-nevelő- és egyéb közintézetek pedig 1915. évi október hó 15. napjáig bezárólag vásárolhatják be a részükre engedélyezett gabonamennyiséget.

— **A mérlegdíj.** A Haditermék Részvénytársaság igazgatósága értesítette az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet, hogy a mérlegdíj ügyének egyöntetű rendezése érdekében körlevél útján értesíti a H. T. valamennyi bizományosát, hogy a terményeknek a feladási állomáson eszközrendő hivatalos mázsálásért fizetendő métermázsánkénti 3 fillér mérlegdíj a bizományost terheli s azt a gazdának járó határárból levonni nem szabad. Magától értetődik tehát, hogy akitől a mérlegdíjat levonták, azt a bizományostól visszakövetelheti s ha a bizományos haladéktalanul nem térítene azt vissza, leghelyesebb közvetlenül a H. T. igazgatóságához fordulni, amely az OMGE-nak tett ígérete szerint nem fog késni az orvoslással.

— **Árak a budapesti lóvásáron.** A székesfővárosi Tattersall lóvásártelepen a legutóbbi vásáron a lóárak a következőleg alakultak darabonként koronákban: Jobbminőségű hátszló, csikó 320—1600. Könnyű kocsiló (jukker) 490—940. Nehéz kocsiló (hintós) 680—1250. Igás kocsiló (nyugati vér) 860—3500. Igás kocsiló könnyű 500—630. Fuvaroslovak 400—500. Parasztllovak 180—360. Alarendelt minőség 120—550. A székesfőváros levágásra vásárolt 33 darabot 242—520 koronáig.

— **A gödöllői m. kir. baromfitenyésztő munkásnőket képző iskolában** állandó baromfitenyésztési tanfolyam tartatik. A tanfolyam időtartama egy év, célja kizárólag női növendékeknek a baromfitenyésztés minden ágában, főleg a gyakorlati kiképzése. Az iskola a m. kir. földmivelésügyi miniszter felügyelete alatt áll. A növendékek a baromfitenyésztési ismereteket főleg gyakorlati uton vannak hivatva elsajátítani, azért kötelesek az iskola telepén a baromfitenyésztéssel kapcsolatosan előforduló munkálatokat személyesen elvégezni. A felvétel iránti kérvényt sajátkezűleg kell megírni és az iskola vezetőségéhez címezve Gödöllőre bármikor benyújtható. Felvétel feltételei 1. 18 évet betöltött és 30 évet meg nem haladt életkornak igazolása, (Cselédkönyv). 2. Erős egészséges testalkat igazolása (orvosi bizonyítvány). 3. A magyar nyelv tudása. 4. Annak igazolása, hogy a belépni óhajtó írni és olvasni tud, (IV-ik elemi iskolai bizonyítvány). Az iskolánál az ok-

tatás díjmentes sőt a növendékek teljes ellátásban részesülnek és a ruházat valamint egyéb költségek fedezésére havonként részükre személyenként 20 korona folyósítatik.

— **Az idej komlóár — alakulásáról.** A tavalyi gyenge komlóértékesítési viszonyokhoz képest az idén a komlópiacson jobb árak s *biztosabb* értékesítés remélhető. Most a szedés után derült ki, hogy csehországban a remélt-nél 30%-al kisebb a termés, Bajorországban a tavaszon a komlóskerteknek ca. 12%-át (öreg kerteket) kivágtak. A háború következtében sok kert lett elpusztítva Franciaországban, Belgiumban, Galiciában s most Volhíniában; azonkívül német szaklapok híre szerint az *angolországi* kertekben a *levéltetű* óriási károkat okozott (nagy bevételre fog szorulni!) — az Egyesült Államok is importálni akarnak. Olvassuk a hírt, hogy az Egyesült Államok közbelépésével az Angol-Német blokád-háború annyira szelidülni fog, hogy német komlószállítmányokat át bocsájt az angol — egyszóval a központi hatalmak területén termelt komlóból jelentékeny kivitel lesz. A saazi és nürnbergi piacokon az első (primör) komló elég élénkséggel kelt el (aug. 20) = I^a 120, II^a 110 III^a 100 korona áron per 50 kgr. Szeptember elsejére megcsendesült a vételkedv = 130, 120, 105 K. áron, néhány morva tétel 80—85 koronán értékesült 50 kilógrammonként. Másféle származású komlók iránt még nem érdeklődött a kereskedelem. Hozzávetéssel számítva a magyar-komló ára 150—200 korona között fog mozogni 100 kilógrammonként számítva. r. s.

— **A háborús jövedelem megadóztatása.** A háborús üzleti viszonyok folytán egyes adófizető polgárok és cégek oly meglepően nagy és rendkívüli jövedelemre tettek szert, hogy ezen új és nagy jövedelmekből az állam részeltetése valamely rendkívüli adó útján annyival is méltányosabb, mert ezzel kevesebb teher hárulna a többi, csökkent jövedelemmel rendelkező polgárságra. Németországban, ahol főleg a hadseregszállítások, mesterséges ipari áremelések és a közvetítés folytán csak úgy nőnek ki a tömegekből az új milliomosok, mint nálunk, már javaslatot is tettek aziránt, hogy az állam adóztassa meg a háborús jövedelmeket. Dánia és Svédország, mint most értesülünk, már be is hozták az új adót s rendkívüli adóval terhelik a háborús jövedelmeket. Dánia után Svédország hozta be az új adót július 11-én enedet útján, mely július 15-én már életbe is lépett. Az adókövetést egy külön bizottság végzi, mely a következő alapelvek szerint jár el. Fizeti az adót minden egyes és társas cég, amely közvetlen vagy közvetlen a hadseregszállításból szerzi jövedelmét és pedig, ha ezen jövedelem 1000 koronánál több. Az adókulcs 12%, mely azonban fokozatosan 18%-ra emelkedik s 300.000 koronánál éri el a maximumot. Miután a magyar állam, mint hadviselő állam sokkal jobban rá van utalva az új adóforrásokra, azt hisszük, sokkal méltányosabban járunk el, ha Dánia és Svédország példáját ajánljuk a pénzügyi kormány figyelmébe, mint a Kereskedelmi Bank elnöke, mikor a földmivelő osztály súlyosabb megterhelését sürgeti. Fel is tételezzük, hogy pénzügyi kormányunk már komolyan foglalkozik a rendkívüli háborús jövedelmek megadóztatásával s ezzel elkerüli azt, hogy oly rétegeket sujtson még

több teherrel, amelyek úgy is roskadoznak a pénzügyi terhek sulya alatt.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

== A MAGYAR ==
JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
 — (Jókai-u. 2. sz. I. emelet.) —
FÖLDBIRTOKRA
 és a nagyobb városokban fekvő
H A Z A K R A
 15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGKÖLCSÖBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
 bizalmi férfiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET
 és előnyösen kamatoztat.
 Telefonszám 27.
 3001

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítatott: 1900-ban. Alapítatott: 1900-ban.
 Igazgatóság Budapesten IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülömbözőbb módozatok szerint előnyös föltételek mellett.
 Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.
 A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletleleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.
 Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.
 A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.:
 Alapítványi üzletrészek és üzletrészek 2,550,760— K
 Díjtartalékok és díjvitel (levonva a biztosítást illető részt) 3,421,937.58
 Háztartalékok (evonva a viszontbiztosítást illető részt) 386,879.10
 Külön és egyéb tartalékok 640,502.27
 A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére minde- nek előtt az évi díjbevétel és kamatjövedelem szolgál, az kifizett 1914-ben 7,358,260—
 14,358,339.76 K
 Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett
 tűzkárokból 15,050,000—
 jégkárokból 7,072,000—
 Biztosított érték tűzben 1914. évben 960,000,000—
 jégben 63,500,000—
 Életbiztosítási állománya 19,013,428—
 A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10 mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temelési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 200) koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Az
ERDÉLYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irtá:

Tokaji László

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalom-jegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokkapadás okai. Az állam feladatai. A társadalom szerepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete. A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdéseiről érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Jászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cséres Lajos.

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

**Az erdélyi
állattenyésztés fejlődése.**

Irtá: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI.

Irtá: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földmívelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb. — Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturáliságának fejlődését és mai fokát. —

AZ ERDÉLYRÉSZI FÖLDBIRTOKPOLITIKA FELADATAIRÓL.

Ára: 50 fillér.

Irtá: **Tokaji László.**

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

GRÓF MIKÓ IMRE ÉS A MAGYAR FÖLD.

Ára: 50 fillér.

Irtá: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrénék, Erdély Széchenyijének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

ÚJ HONFOGLALÁS ERDÉLYBEN.

Irtá: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDÉLYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvárt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. *Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve, 6 K-ért megküldelik.*

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadóknak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3051

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes terméstöbbletet biztosít

a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattal szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

**A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.**